

## Тема 14

### САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД У СФЕРІ УСТАТКУВАННЯ ТА УТРИМАННЯ ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

**Актуальність** Умови, в яких виховуються та навчаються діти в дитячих дошкільних установах, повинні забезпечувати гармонійний розвиток, сприяти зміцненню здоров'я, готувати їх до навчання в школі.

Обстеження медичного забезпечення дошкільної дитячої установи слід починати з анали за результатів поглиблених медичних оглядів і поточної захворюваності дітей, знайомства з тими умовами виховання і навчання, які можуть сприяти розвитку патології у дітей дитячого дошкільного закладу. Це допоможе розробити цілеспрямовані профілактичні заходи.

#### **1. Навчальна мета**

1.1. Засвоїти наукові основи створення здоров'язберігаючого навколишнього середовища для дітей дошкільного віку (гігієнічні критерії, норми і нормативи);

1.2. Засвоїти методику контролю санітарно-гігієнічного забезпечення дитячого дошкільного закладу та основи профілактики несприятливого впливу факторів навколишнього середовища на організм дітей дошкільного віку.

#### **2. Вихідні знання та вміння**

##### **2.1. Знати**

2.1.1. Гігієнічні вимоги щодо планування і обладнання дошкільних навчальних закладів,

2.1.2. Методики гігієнічної оцінки факторів навколишнього середовища дітей дошкільного віку.

##### **2.2. Вміти:**

2.2.1. Пояснювати гігієнічні особливості планування та режими експлуатації дошкільних будівель і окремих приміщень (групові приміщення, харчоблок та ін.) для забезпечення належних умов перебування в них дітей і підлітків.

2.2.2. Давати гігієнічну оцінку влаштуванню і обладнанню приміщень дитячих садків.

2.2.3. Оцінювати режим дня, розклад занять для дітей дошкільного віку, давати гігієнічні рекомендації щодо покращання умов організації перебування дітей у дитячих садках.

2.2.4. Самостійно проводити дослідження дошкільного дитячого закладу.

2.2.5. Давати гігієнічну оцінку дитячим іграшкам.

### **3. Питання для самопідготовки**

3.1. Фактори та умови навколишнього середовища і виховного процесу, що впливають на здоров'я дітей дошкільного віку.

3.2. Зрушення у стані здоров'я та захворювання дітей дошкільного віку, які зумовлені дією чинників навколишнього середовища та виховного процесу.

3.3. Гігієнічні основи та принципи планування і обладнання дошкільних і шкільних навчальних закладів, методика їх гігієнічної оцінки. Принцип групової ізоляції, приклади його застосування.

3.4. Земельна ділянка дитячих дошкільних закладів як фактор оздоровлення. Функціональні зони території дитячих дошкільних закладів.

3.5. Гігієнічні вимоги до планування, облаштування, обладнання, санітарно-технічного благоустрою будівель дитячих дошкільних закладів.

3.6. Санітарно-гігієнічна оцінка природного та штучного освітлення, методи оцінювання.

3.7. Санітарно-гігієнічна оцінка мікроклімату приміщень дитячих дошкільних закладів.

3.8. Методи санітарно-гігієнічної оцінки вентиляції у дитячих дошкільних закладах.

3.6. Гігієнічні вимоги до обладнання та предметів дитячого вжитку (меблі, іграшки, книги), їх санітарно-гігієнічне дослідження.

3.8. Гігієнічні вимоги до планування, обладнання, облаштування та режиму функціонування харчоблоків дитячих дошкільних закладів та шкіл.

3.9. Методика гігієнічної оцінки режиму дня, навчання та виховання дітей дошкільного віку.

3.10. Гігієнічні принципи організації фізичного виховання та загартування дітей дошкільного віку. Санітарно-гігієнічна оцінка фізичного виховання та загартування дітей.

### **4. Завдання для самопідготовки**

4.1. При експертизі проекту дитячого комбінату на 240 місць встановлено, що він розташований всередині житлового кварталу На ділянці передбачені групові майданчики, город-ягідник, господарський майданчик, зелені насадження. Площа озеленення складає 10 м<sup>2</sup> на одну дитину. Ясла-сад розташовані в одному двоповерховому будинку, де передбачені групові з набором приміщень: приймальня (роздягальня), спальня, групова (ігрові), туалет. Дайте оцінку плануванню дитячої дошкільної установи.

4.2. Фахівцем у сфері державного санітарно -епідеміологічного нагляду в Н-ській області отримані дані про захворюваність та фізичний розвиток дітей від 0 до 6 років за 2019 рік, що представлені у вигляді таблиці:

№	Показник	Фактичне значення	Нормативне значення
1.	Всього захворювань, ‰	156	139
2.	Захворюваність на хвороби ендокринної системи, у т.ч. щитоподібної залози ‰	30,2	26,3
		5,2	2,9
3.	Захворювання нервової системи, у т.ч. затримка психічного розвитку, ‰	19,2	16
		7,5	5,0
4.	Захворювання органів дихання, ‰	97,8	78,7
5.	Порушення фізичного розвитку (низький ріст), ‰	3,8	1,2

За даними лабораторних досліджень середнє значення йодурії у дітей - 50 мкг / л (при нормі не менше 100 мкг / л).

Захворюваність і фізичний розвиток дітей від 0 до 6 років Н-ської області за 2019 рік (наведені показники достовірно відрізняються від середніх по Україні).

*Питання:*

- 1) Перерахуйте основні групи показників, що характеризують стан популяційного здоров'я дітей і підлітків.
- 2) Проаналізуйте ситуацію з точки зору причинно-наслідкових зв'язків між виявленими змінами в стані здоров'я дітей і підлітків і факторами довкілля.
- 3) Складіть план дослідження чинників навколишнього середовища, що надали несприятливий вплив на стан здоров'я дітей дошкільного віку.
- 4) Складіть перелік можливих профілактичних заходів, спрямованих на поліпшення стану здоров'я дітей і підлітків, вкажіть законодавчий документ, на підставі якого вони повинні бути реалізовані.
- 5) Визначте основні теми і форми санітарно-просвітницької роботи з Населенням.

4.3. Дитяча іграшка – автомобіль «пожежна машина» – призначена для дітей віком 3-6 років має вагу 400 г, виготовлена з металу, пофарбована в червоний колір (фарба нанесена нерівномірно, не змивається гарячою водою з милом), іграшка має звуковий сигнал з рівнем звуку 75 дБА, електромотор потужністю 10 Вт.

- 1) Дайте гігієнічну оцінку дитячій іграшці.
- 2) Назвіть фактори ризику при використанні такої іграшки та спрогнозуйте можливі наслідки їх дії на стан здоров'я дитини.
- 3) Запропонуйте рекомендації щодо виробництва та використання таких іграшок.

4.4. Ознайомтесь з ситуацією та надайте розгорнуті відповіді на питання:

В лабораторію направлені зразки іграшок серії "Електронні іграшки зі світловим і звуковим ефектом та хімічним джерелом струму" для дітей до 3 років. Іграшки виготовлені з поліакрилонітрилу і полістиролу. Виробник - Китай.

Протокол дослідження:

Показник	Фактичне значення	Санітарно-гігієнічний норматив
Запах зразка, бали	1	2
Запах водної витяжки, бали	0	2
Присмак водної витяжки, бали	0	1
Стійкість покриття до вологої обробки, слини, поту	Фарбування стійке	Фарбування стійке
Визначення міграції в 0,07 н розчин HCL		
Кадмій, мг/кг	0,045	75
Свинець, мг/кг	<1,0	90
Визначення міграції у дистильовану воду		
Стирол, мг/куб. дм	<0,005	0,01
Формальдегід, мг/куб. дм	0,2	0,1
Акрилонітрил, мг/куб.дм	<0,008	0,02
Напруженість електростатичного поля, кВт/м	4,0	15
Рівень звуку, дБ	46	60

Індекс токсичності	123,8 %	70-120 %
--------------------	---------	----------

### *Питання*

1. Назвіть основні напрямки оцінювання безпеки дитячих іграшок.
2. Вкажіть основні модельні середовища при дослідженні міграції хімічних речовин з іграшок.
3. Перелічить санітарно-епідеміологічні вимоги до умов реалізації дитячих іграшок на території України.
4. Дайте гігієнічну оцінку якості іграшки.
5. Наведіть приклади іграшок, що сприяють розвитку дрібної моторики? Який інший фізіологічний ефект цих іграшок?

### **5. Структура та зміст заняття**

У ході практичного заняття студенти вивчають методи гігієнічної оцінки устаткування та утримання навчально-виховних установ для дітей та підлітків, проводять санітарне обстеження шкільної парти, обґрунтовують гігієнічний висновок про її відповідність гігієнічним вимогам, виготовляють універсальний парто-ростомір (лінійку Нікітіна-Флорова), вирішують практично орієнтовані ситуаційні завдання.

### **6. Література**

#### **6.1. Основна**

- 6.1.1. Габович Р.Д., Шахбазян Г.Х., Познанский С.С. Гигиена. — К.: Вища школа. 1983. — С. 265-275.
- 6.1.2. Гігієна та екологія: Підручник / За редакцією В.Г. Бардова. — Вінниця: Нова Книга, 2006. — С. 432-456.
- 6.1.3. Загальна гігієна. Посібник до практичних занять. За ред. І.І. Даценко. — Львів : Світ. 2001. — С. 187-207.
- 6.1.4. Общая гигиена // Румянцев Г.И., Воронцов М.П., Гончарук Е.Г. и др. — М.: Медицина, 1990. — С. 331—354.
- 6.1.5. Загальна гігієна. Пропедевтика гігієни: Підручник / Є.Г.Гончарук, Ю.І.Кундієв, В.Г.Бардов та ін. / За ред. Є.Г.Гончарука. — К.: Вища школа, 1995. — С. 512-530.
- 6.1.6. Руководство к лабораторным занятиям по гигиене // Под ред. Ю.П. Пивоварова. — М.: Медицина, 1983. — С. 217—222.
- 6.1.7. Гигиена детей и подростков // Под ред. В.Н.Кардашенко. — М.: Медицина, 1988. — С. 130—145.
- 6.1.8. І.В., Сергета Практичні навички з загальної гігієни. — Вінниця, 1997. — 96 с.

## **6.2. Додаткова**

6.2.1. Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234.

6.2.2. Державні санітарні правила і норми безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей (ДСанПіН 5.5.6.012-98).

Додаток

### **Санітарно-гігієнічні вимоги щодо планування, благоустрою та обладнання дошкільних дитячих закладів (ДДЗ)**

*Вимоги щодо планування приміщень, їх розмірів, взаєморозміщення, складу і обладнання ДДЗ*

Місткість дошкільних навчальних закладів, що знов будуються, не повинна перевищувати 280 місць (14 груп); будинків дитини і дошкільних дитячих будинків - не більше ніж 200 місць місткість дошкільних навчальних закладів, прибудованих до торців житлових будинків і вбудованих в житлові будинки, - не більш ніж 160 місць; для сільських населених пунктів та селищ міського типу рекомендується не більш ніж 120 місць.

Дошкільні навчальні заклади призначені для дітей у віці від 2 місяців до 7 років. Підбір контингенту різновікової (змішаної) групи повинен враховувати можливість організації в ній режиму дня, який максимально відповідає анатомо-фізіологічним особливостям кожної вікової групи. При комплектуванні груп в малокомплектних закладах оптимальною є наявність двох змішаних груп дітей суміжного віку (ясельна, дошкільна). Кількість і співвідношення вікових груп дітей в закладах, що знов будуються, визначається завданням на проектування, виходячи з їх граничної наповнюваності:

для ясельного віку:

- від 2 місяців до 1 року - не більш ніж 15 чоловік;
- від 1 року до 2 років – не більш ніж 20 чоловік;
- від 2 років до 3 років - не більш ніж 20 чоловік;

для дошкільного віку:

- для дітей 3-7 років - не більш ніж 25 чоловік (оптимальна 15 чоловік);

При будівництві, реконструкції і ремонті дошкільного навчального закладу слід використовувати будівельні і обробні матеріали, що мають висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи про їх відповідність вимогам, які висуваються до дитячих закладів.

Введення в експлуатацію побудованих або реконструйованих дошкільних навчальних закладів, а також функціонування діючих дозволяється за погодженням з державними органами санітарно-епідеміологічного нагляду щодо відповідності санітарним

правилам і нормам. Ігрове і спортивне устаткування на ділянці і в будівлі, меблі, комп'ютерна техніка, ігри, іграшки, видавнича продукція, предмети гігієни і догляду за дітьми, миючі і дезінфікуючі засоби повинні мати висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи про відповідність санітарним правилам.

#### *Вимоги щодо ділянки*

Вибір земельних ділянок для будівництва, проекти будівель, прив'язка проектів (включаючи реконструкції і перепрофілювання) допускаються за наявності санітарно-епідеміологічного висновку про відповідність санітарним правилам і нормам.

Дошкільні навчальні заклади слід розміщувати в мікрорайонах на відособлених земельних ділянках, віддалених від магістральних вулиць, комунальних і промислових підприємств, гаражів. Через територію закладу не повинні проходити магістральні інженерні комунікації (водопостачання, каналізації, теплопостачання, електропостачання). Рівень шуму на ділянці для дошкільного навчального закладу, що знов будується, не повинен перевищувати 60 дБА. Територія ділянки захищається огорожею заввишки не менш ніж 1,6 м. і смугою зелених насаджень. Для попередження затоплення і забруднення ігрових майданчиків для дітей слід передбачити відведення паводкових і зливових вод від ділянки.

Територія земельної ділянки повинна мати зовнішнє електричне освітлення. Рівень штучної освітленості ділянки - не менш ніж 10 лк на землі.

Площі земельних ділянок дошкільних навчальних закладів, що розміщуються у житловій забудові, слід приймати з розрахунку на одне місце: в закладах місткістю до 80 місць – яслах, дитячих садках, яслах-садках, дитячих будинках – не менше 45 м<sup>2</sup>, будинках дитини – не менше 40 м<sup>2</sup>; в закладах місткістю понад 80 місць – яслах, дитячих садках, яслах-садках, будинках дитини, дитячих будинках – не менше 40 м<sup>2</sup>; в комплексах ясел-садків місткістю більше 350 місць – не менше 35 м<sup>2</sup>; в навчально-виховних комплексах, що включають дошкільний заклади, приймати не менше вказаних в ДБН Б2.2.-12:2019. У великих містах в умовах високої густини забудови при реконструкції будівель, при організації ділянки на складному рельєфі зменшення площі ділянки допускається за наявності санітарно-епідеміологічного висновку МОЗ України.

На земельній ділянці виділяють наступні *функціональні зони*: зона забудови; спортивно-ігрова зона; зона юних натуралістів; господарська зона.

Розташування на ділянці сторонніх установ, споруд і споруд, функціонально не пов'язаних з дошкільним навчальним закладом, не дозволяється.

#### *Зона забудови*

Зона забудови включає капітальні будівлі, криті переходи та інші споруди. Будівлі повинні розташовуватися не ближче 25 м від червоної лінії вулиць.

*Спортивно-ігрова зона включає:*

- групові майданчики - індивідуальні для кожної групи - з розрахунку не менш ніж 8,0 м<sup>2</sup> на 1 дитину ясельного віку і не менш ніж 7,5 м<sup>2</sup> на 1 дитину дошкільного віку;
- загальний фізкультурний майданчик.

Групові майданчики з'єднують кільцевою доріжкою шириною 1,5 м по периметру ділянки (для їзди на велосипеді, ходіння на лижах, вивчення правил дорожнього руху). Покриття майданчиків повинне бути трав'яним, утрамбованим ґрунтом, не створювати пилу. Для захисту дітей від сонця і опадів на території кожного групового майданчика встановлюють тіньовий навіс. Майданчики для дітей ясельного віку повинні мати трав'яне покриття, майданчики для дошкільників - частково трав'яне і частково ґрунтове покриття з домішками твердих дрібнозернистих місцевих будівельних матеріалів, які дозволені до використання МОЗ України.

Спортивно-ігрова зона дошкільних закладі місткістю до 160 місць включає фізкультурний майданчик, призначений для одночасного використання однією групою. Майданчики слід проектувати площею із розрахунку не менше 13,5 м на 1 дитину в групі. На фізкультурному майданчику передбачають місце для гімнастичних снарядів, бігову доріжку не менше 30 м, яму для стрибків і лужок для рухливих ігор. Для загартування дітей та організації ігор з водою в спортивно-ігровій зоні слід передбачати гідромайданчик з твердим покриттям та відведенням стічної води до каналізації.

Відстань від групових, фізкультурних, ігрових майданчиків до найближчих житлових будинків приймається не менше 12 м. Майданчики слід з'єднувати кільцевою доріжкою з твердим покриттям завширшки не менше 1,5 м, розміткою та встановленням шляхових знаків для навчання правилам поведінки пішоходів, їзди на велосипедах і педальних машинах. Кільцева доріжка може бути суміщена з об'їздом навколо будинків.

На майданчиках для дітей ясельного віку від 1 року до 3 років встановлюють ігрове устаткування. Ігрові майданчики для дошкільних груп обладнують з урахуванням високої активності дітей в іграх - турніками, гімнастичними стінками, горами, драбинками, гойдалками, лабіринтами, крупними будівельними наборами.

Установка устаткування здійснюється згідно інструкції підприємства-виробника; воно повинно бути надійно закріплене. Поверхня устаткування не повинна мати гострих виступів, шорсткостей і виступаючих болтів. Для покриття конструкцій використовують матеріали, стійкі до води, миючих і дезінфікуючих засобів.



*Зона юних натуралістів* в дошкільних закладах загального типу повинна мати ділянки овочевих і плодовоягідних культур (0,5- 0,75 м<sup>2</sup> на місце) та зоокуточок (30 м<sup>2</sup>). Дозволяється розміщувати їх централізовано або біля групових майданчиків. Допускається передбачати теплицю з вольєром для тварин. Вольєр слід розташовувати на відстані не менше 25 м від будинку дошкільного закладу та найближчих житлових будинків.

Площа озеленення території повинна складати не менш ніж 50% або 20 м<sup>2</sup> на 1 місце. В площу озеленення включають захисні смуги від пилу, шуму та вітру. Групові майданчики захищають чагарником. По периметру ділянки влаштовують зелену захисну смугу з дерев і чагарників. Не можна використовувати дерева і чагарники з отруйними плодами і колючками.

Зона зі встановленим устаткуванням для проведення рухомих ігор повинна мати трав'яне покриття, вся решта зон - тверде ґрунтове, дерев'яне і інші покриття, дозволені у встановленому порядку.

Щорічно, весною, на ігрових майданчиках проводять повну зміну піску, що має висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи. Пісочниці на ніч закривають кришками. В теплу пору року 1 раз на місяць пісок досліджують на ступінь біологічного забруднення. При виявленні збудників кишкових інфекцій, гельмінтозів і інших домішок, небезпечних для здоров'я дітей, проводять зміну піску.

*Господарчу зону* розташовують на межі земельної ділянки оддалік від групових і фізкультурних майданчиків, ізолюють від решти території зеленими насадженнями. Вона має самостійний в'їзд з вулиці, зручний зв'язок з харчоблоком і пральнею.

У господарській зоні обладнують майданчик для збору сміття і харчових відходів. На майданчику з твердим покриттям встановлюють роздільні промарковані контейнери з кришками. Розміри майданчика повинні перевищувати площу основи контейнерів на 1,0 м у всі боки. Дозволяється використання інших спеціальних закритих конструкцій для збору сміття і харчових відходів.

Прибирання ділянки слід проводити щодня: вранці за 1-2 години до приходу дітей і по мірі забруднення території. В суху і жарку погоду необхідно поливати ділянку не менш ніж 2 рази на день. Сміття слід прибирати в сміттєзбірники з кришками, що закриваються. Очищення сміттєзбірників здійснюють при їх заповненні на 2/3 об'єму. Після спорожнення сміттєзбірники очищають і обробляють за допомогою дезінфікуючих засобів. Не дозволяється спалювати сміття на території дошкільного навального закладу. З метою попередження розплодження мух 1 раз на 5 або 10 днів місця збору відходів обробляють одним з дозволених засобів.

Біля входу в будівлю повинні бути скребки, ґрати, килимки, щітки. Килимки і ґрати після ранішнього приходу дітей до закладу, а також після прогулянки очищають і миють.

При відповідному обґрунтуванні допускається передбачати гараж для службових автомобілів для будинків дитини і дошкільних дитячих будинків. Сміттєзбірник і гараж повинні розміщуватись не ближче 25 м від основного будинку.

#### *Вимоги щодо споруди*

Гігієнічні вимоги щодо планувальної структури будівлі визначаються змістом виховної роботи з дітьми. Будівля дошкільного навчального закладу включає:

- групові осередки - ізольовані приміщення, що належать кожній дитячій групі;
- спеціалізовані приміщення для занять з дітьми, призначені для почергового використання всіма або декількома дитячими групами;
- супутні приміщення (медичні, харчоблок, пральня);
- службово-побутові приміщення для персоналу.

Будівлі не повинні перевищувати 2 поверхів. У великих містах при узгодженні з органами санепіднагляду дозволяється висота будівлі в 3 поверхи. На третьому поверсі допускається розташовувати приміщення для старших груп, зали, ігротеку-комп'ютерний клас, кабінет завідуючого, методкабінет, кімнату завгоспа, комори; в цокольному поверсі - службово-побутові приміщення, крім кабінету завідуючого та методичного кабінету, а також пральню, охолоджувальні камери та комори; в підвальному поверсі - охолоджувальні камери, овочесховище, комори (за винятком комори сухих продуктів), столярно-слюсарну майстерню.

Групові осередки для дітей ясельного віку розташовують на 1-у поверсі, для дітей 2 років і старше - на 2-у поверсі.

Всі основні приміщення розміщують в наземних поверхах. Не допускається розміщувати в підвальних і цокольних поверхах будівель приміщення для перебування дітей і приміщення медичного призначення. Використання приміщень підвального і цокольного поверхів повинно здійснюватися відповідно до вимог будівельних норм і правил та з урахуванням висоти стояння ґрунтових вод.

Об'ємно-планувальне рішення будинків дошкільних закладів для будівництва у Пв, Шб та Шв кліматичних зонах необхідно приймати, як правило, централізованим або блоковим. Будинки, які розміщуються у степових районах цих зон, можуть мати замкнені або напівзамкнені конфігурації та покрівлі, що вентиліюються.

Для будівництва на територіях, які розташовані над гірничими виробками, на просадних ґрунтах і зонах з сейсмічністю 7 балів і вище повинні прийматися блокові рішення, які забезпечують розділення будинку деформаційними швами на відсіки. У Шб,

IVв кліматичних зонах на територіях з уклоном рельєфу більше 35% допускаються ярусні та галерейні рішення. Влаштування неопалюваних переходів між блоками не допускається.

У будинках дошкільних закладів слід передбачати зовнішні входи до приміщень для дітей, а також центральний (службовий) вхід у будинок. Центральний вхід допускається об'єднувати із входом до приміщень для дітей дошкільного віку. Зовнішні входи у приміщення для дітей ясельного віку повинні бути, як правило, самостійними. Загальні входи допускається проектувати з розрахунку не більше, ніж на 2 ясельні або 4 дошкільні групи в дошкільних закладах загального типу, не більше, ніж на 4 ясельні групи в будинках дитини та не більше ніж на 6 груп в дошкільних дитячих будинках. При зовнішніх входах допускається проектувати хол-вестибюль на 2-4 групи із розрахунку 6 м<sup>2</sup> на кожен, а на одну групу - шлюз площею не менше 4 м. При холах-вестибюлях і шлюзах дозволяється передбачати дитячі туалети із розрахунку один унітаз і один умивальник на 2-4 групи.

Зовнішній вхід до вестибюлю, холу або коридору будинків дошкільних закладів слід проектувати з вхідним тамбуром. Зовнішні входи, які ведуть безпосередньо до приміщень дитячих групових середків, слід проектувати з одним тамбуром для IVв кліматичної зони та з двома тамбурами в решті кліматичних зон. Допускається також використовувати переходи по плоскій експлуатованій покрівлі, що ведуть до сходових кліток. Ширина коридорів, евакуаційних проходів повинна бути не менше 1,4 м.

В планувальній структурі будівель дошкільних навчальних закладів необхідно дотримуватися *принципу групової ізоляції*. Групові осередки для дітей ясельного віку повинні мати самостійний вхід з ділянки. Допускається загальний вхід із загальними сходами для дітей ясельних груп, якщо вони розташовані на 2-у поверсі, для дітей дошкільного віку - не більш ніж на 4 групи, незалежно від їх розташування в будівлі.

До складу групового осередку входить: роздягальня (приймальня для дітей ясельного віку), групова (ігрова), спальня, буфетна, туалетна. У приймальні для дітей ясельного віку до року виділяють місце для роздягання батьків і годування грудних дітей матерями; спальню в цих групах слід розділяти на 2 зони заскленою перегородкою.

Площі приміщень групового осередку:

- роздягальня (приймальня) - не менш ніж 18 м<sup>2</sup>;
- групова (ігрова) - для ясельних груп з розрахунку 2,5 м<sup>2</sup> на 1 дитину, в дошкільних групах - 2,0 м<sup>2</sup> дитину;
- буфетна - не менш ніж 3,8 м<sup>2</sup>;
- спальня - для ясельних груп з розрахунку 2,4 м<sup>2</sup> на 1 дитину, для дошкільників - 2,5 м<sup>2</sup> на дитину. Для дітей ясельного віку до 1 року рекомендується два спальні приміщення;
- туалетна - для ясельних груп з розрахунку не менш ніж 1,1 м<sup>2</sup> на 1 дитину.

Слід передбачити спеціальне приміщення комори для зберігання колясок, санок, велосипедів, лиж, іграшок, що використовуються на території.

Для миття посуду в буфетній облаштовується 3-гніздове миття з підведенням холодної і гарячої води. Допускається 2-гніздове миття в закладах, побудованих за старими типовими проектами.

Для обмеження перегріву приміщень необхідно передбачити захист від сонця.

У приміщеннях групових (ігрових) і спальнях слід забезпечити природне крізне або кутове провітрювання. Вікна в кожному груповому приміщенні необхідно обладнати відкидними фрамугами з приладами (не менше ніж на 50% вікон) важелів або кватирками і використовувати їх для організації провітрювання у всі сезони року. Відношення площі фрамуг до площі підлоги складає 1:50. Зовнішня частина фрамуг повинна відкриватися знизу, а внутрішня - зверху.

Туалетні приміщення розподіляють на умивальну зону і зону санітарних вузлів. В умивальній зоні розміщують дитячі умивальники і обгороджений трансформованою огорожею душовий піддон з доступом до нього з 3-х сторін для проведення загартовуючих процедур. В зоні санітарних вузлів розміщують унітази.

Для дітей молодшого дошкільного віку висота для встановлення умивальників від підлоги до борту приладу складає 0,4 м, для дітей середнього і старшого дошкільного віку - 0,5 м, для душового піддону - 0,3 м. Душові сітки повинні бути оснащені гнучким шлангом.

Туалетна кімната для груп ясельного віку обладнується в одному приміщенні, де встановлюється: 3 умивальні раковини з підведенням гарячої і холодної води для дітей, 1 умивальна раковина для персоналу, шафа для горщиків і злив для їх обробки, дитяча ванна, господарська шафа.

Дитячі унітази обладнують кабінами, що закриваються, без замків. Висота огорожі кабін не повинна доходити до рівня підлоги на 0,15 м. При проектуванні і реконструкції дошкільних навчальних закладів в старших і підготовчих групах слід передбачити роздільні туалетні для хлопчиків і дівчаток. За відсутності кімнати для персоналу з санвузлом, на площі дитячої туалетної слід передбачати окрему закриту санітарну кабінку для персоналу.

В дошкільному навчальному закладі слід передбачити два зали: один для музичних, інший для фізкультурних занять площею не менш ніж 75 м<sup>2</sup> кожний. Заняття і заходи в залах для музичних і фізкультурних занять організовують не більш ніж для двох груп дітей. Зали не повинні бути прохідними. В них настилають підлоги, що мають низьку теплопровідність (паркет, дошки, лінолеум на утепленій основі). При залах обладнують комори для зберігання фізкультурного і музичного інвентарю.

Для занять дітей з використанням комп'ютерів потребується спеціальне приміщення. Оптимальна орієнтація приміщень для роботи з комп'ютерами - північна, північно-східна. Устаткування повинне відповідати гігієнічним вимогам, що пред'являються до умов роботи з обчислювальною технікою. Введення в експлуатацію приміщень для занять дітей з комп'ютерами повинно здійснюватися тільки за наявності санітарно-епідеміологічного висновку про його відповідність санітарним правилам.

У будівлях дошкільних навчальних закладів допускається розміщення плавального басейну. До складу приміщень басейну входить: зал з ванною, дві роздягальні з душовими і туалетом, кімната тренера, кімната медсестри, лабораторія аналізу води, вузол управління, технічні приміщення, пов'язані з обслуговуванням басейну. Ванни повинні мати глибину від 0,6 до 0,8 м, обхідні дорожки по периметру. В місцях виходу з душової на обхідну дорожку повинен бути передбачений прохідний душ для ніг з безперервним потоком свіжої води.

#### *Медичний блок*

В дошкільних закладах загального типу передбачаються такі медичні приміщення: медична кімната, процедурний і фізіотерапевтичний кабінети, ізолятор. Площа медичної кімнати 14 м<sup>2</sup>, процедурного кабінету - 8 м<sup>2</sup>. Медична кімната проектується суміжно з однією із палат ізолятора. Між ними влаштовується засклений проріз на висоті 1,2 м.

Фізіотерапевтичний кабінет у дошкільних закладах загального типу місткістю від 70 до 100 місць проектується площею 9 м<sup>2</sup>, місткістю понад 100 до 200 місць - не менше 12 м<sup>2</sup>, в закладах понад 200 місць, а також при наявності оздоровчих груп у дошкільних закладах будь-якої місткості - не менше 18 м<sup>2</sup>.

Площа стоматологічного кабінету не менше 8 м<sup>2</sup>, кабінету лікаря-спеціаліста - не менше 9 м<sup>2</sup>, кабінету лікувальної фізкультури (ЛФК) - не менше 50 м<sup>2</sup> допускається передбачати додатково в дошкільних закладах, в складі яких є оздоровчі та цілодобові групи, що охоплюють не менше 30% від загальної кількості дітей. Кількість місць в ізоляторі дошкільного закладу загального типу не повинна перевищувати 1,5% проектною місткості будинку. До складу ізолятора включаються: приймальна, палати, туалетна та приміщення для дезінфікуючих засобів. Палати слід проектувати непрохідними, розрахованими на одне або два місця, площею не менше 6 м<sup>2</sup> і 9 м<sup>2</sup> відповідно. Туалетна приймається площею не менше 4 м<sup>2</sup>, для зберігання та приготування дезінфікуючих засобів виділяється окреме приміщення площею 3 м<sup>2</sup>.

У дитячих дошкільних закладах організовують ізолятор, розташований на першому поверсі. Ізолятор повинен мати окремий вихід назовні.

Для підлог і стін у туалетах, душових, ванних слід використовувати керамічну плитку, при цьому стіни слід облицьовувати глазурованою плиткою на висоту не менше 1,8 м.

#### *Службово-побутові приміщення*

В дошкільних закладах загального типу рекомендується передбачати такі групи приміщень: адміністративні, методико-виховні, складські (у т.ч. кімната для зберігання постельної білизни), побутові (кімната техперсоналу, санвузли персоналу), вестибюль з гардеробом.

#### *Харчоблок*

Харчоблок розміщують на першому поверсі. Не рекомендується розміщувати виробничі і складські приміщення для зберігання харчових продуктів (сухих, сипких) в підвальних і напівпідвальних приміщеннях.

До складу харчоблока, що працює на сировині, повинні входити: гарячий цех, роздавальна, холодний цех, м'ясо-рибний цех, цех первинної обробки овочів, овочевий цех, мийна кухонного посуду, комора для сухих продуктів, комора для овочів, приміщення, для зберігання швидко- та особливо швидкопсувних продуктів з холодильними камерами (м'ясо-рибна, гастрономія, молочно-жирова, фруктові) завантажувальна, мийна обмінної тари, кімната персоналу, роздягальня, духова і туалет для персоналу.

Об'ємно-планувальні рішення приміщень харчоблоку повинні передбачати *послідовність технологічних процесів, що виключають зустрічні потоки сирової і готової продукції.*

Якщо харчоблок працює на напівфабрикатах, повинен бути наступний набір приміщень: гарячий цех, холодний цех (розділені перегородкою), приміщення для зберігання сипких продуктів, холодильні камери для зберігання продуктів, мийна кухонного посуду, мийна обмінної тари.

Харчоблок, що працює на напівфабрикатах, повинен одержувати очищені овочі і напівфабрикати високого ступеня готовності. Для вертикального транспортування їжі у всіх триповерхових будинках, а також двоповерхових місткістю 150 і більше місць повинні встановлюватися вантажні підйомники вантажопідйомністю 100 кг.

Мийні кухонного посуду і обмінної тари не допускається розміщувати в одному приміщенні. Комори для зберігання сухих продуктів, овочів і охолоджувані камери ізолюють від кухні. Не допускається розміщувати їх під мийними, душовими і санітарними вузлами, а також виробничими приміщеннями з трапами.

У приміщенні харчоблоку рекомендовано встановлювати електричне устаткування. Технологічне устаткування розміщується таким чином, щоб воно забезпечувало вільний доступ до нього і дотримання правил техніки безпеки.

Не слід розташовувати вікна кухні, пральної (пральні) й туалетних кімнат під вікнами приміщень групових (ігрових) спалень.

*Пральня* для дошкільних закладів загального типу проектується з двох приміщень: приміщення для прання та сушильно-прасувальної, а для будинків дитини та дитячих будинків з трьох: приміщення для прання, сушильної, прасувальної, які розміщуються суміжно. Двері сушильно-прасувальної та прасувальної повинні бути протипожежними 2-го типу. Розташовувати входи до пралень навпроти входів до групових осередків, харчоблоку та медичних приміщень не допускається. З пральні слід передбачати вихід на господарську зону ділянки. Не можна використовувати пральню для прання білизни від інших установ.

Зміна планування приміщень або використання приміщення дошкільного навчального закладу не за прямим функціональним призначенням дозволяється тільки за наявності санітарно-епідеміологічного висновку.

#### *Вимоги щодо внутрішнього облаштування приміщень*

Стіни приміщень дошкільних навчальних закладів повинні бути гладкими та облаштованими таким чином, щоб було можливо прибирати вологим способом та проводити дезінфекцію. Їх офарблюють фарбами або використовують інші обробні матеріали, що мають висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

Стіни приміщень харчоблока (кухні), буфетних, комори для овочів, охолоджуваних камер, мийної в приміщенні з ванною-басейном, пральною, прасувальною і туалетних кімнат слід облицьовувати глазурованою плиткою на висоту 1,5 м; в заготівельній харчоблока і залах з ваннами басейну - на висоту 1,8 м.

В приміщеннях, орієнтованих на південні румби горизонту, застосовують обробні матеріали і фарби неяскарих холодних тонів з коефіцієнтом віддзеркалення 0,7-0,8 (блідо-голубий, блідо-зелений), на північні румби - теплі тони (блідо-жовтий, блідо-рожевий, бежевий) з коефіцієнтом віддзеркалення 0,7-0,6. Окремі елементи допускається фарбувати в яскравіші кольори, але не більш 25% всієї площі приміщення.

Поверхні стін приміщень для музичних і гімнастичних занять слід фарбувати у світлі тони з коефіцієнтом віддзеркалення 0,6-0,8.

Для обробки стель в приміщеннях із звичайним режимом експлуатації використовують крейдиане або вапняне білення. Допускається застосування водоемульсійні фарби.

Стелі в приміщеннях з підвищеною вогкістю повітря (виробничі цехи харчоблока, душові, пральні, умивальні, туалети і ін.) офарблюють масляною фарбою.

Підлоги приміщень повинні бути гладкими, неслизькими, щільно прилягати, без щілин і дефектів; плінтуси - щільно прилягати до стін і підлоги.

В приміщеннях групових (ігрових), які розташовані на першому поверсі, підлоги слід робити утепленими і опалювальними. В основних приміщеннях в якості матеріалів для підлоги використовують дерево: дощаті підлоги, які покривають масляною фарбою, або паркетні. Можливе покриття підлоги синтетичними полімерними матеріалами, що дозволяють проводити обробку вологим способом і дезінфекцію.

Підлоги в приміщеннях харчоблока, пральної, прасувальної, підсобних приміщеннях, туалетної вистилають керамічною або мозаїчною шліфованою метлаською плиткою.

В приміщеннях душових і пралень, мийних і заготівельному цеху харчоблоку підлоги обладнують зливними трапами з відповідними схилами підлоги до отворів трапів.

#### *Вимоги щодо устаткування приміщень*

Обладнання основних приміщень повинно відповідати росту та віку дітей, враховувати гігієнічні і педагогічні вимоги. Обладнання і меблі за наявності несправностей або дефектів не використовуються.

Приймальні і роздягальні обладнують шафами для верхнього одягу дітей і персоналу.

Шафи для верхнього одягу і взуття дітей повинні мати сушильні пристрої. При їх відсутності встановлюють спеціальні сушильні шафи.

Шафи для одягу і взуття слід закріплювати і обладнувати індивідуальними комірками-полицями для головних уборів і гачками для верхнього одягу. Кожна індивідуальна шафа маркується.

В роздягальні встановлюють спеціальний стелаж для іграшок, які використовуються на прогулянці.

Поблизу буфетної встановлюють столи для сповивання і спеціальні столики з висувними кріслами для годування дітей 8-12 місяців (висота столика - 0,7-0,75 м, висота сидіння від верхньої кромки столу - 0,2 м). Стіл для сповивання розташовують поблизу умивальника, над яким розташовується вішалка для рушників. Поруч зі столом для сповивання встановлюють бак з кришкою для брудної білизни.

В групових приміщеннях для дітей 1,5 років і старше столи і стільці встановлюють за кількістю дітей в групах: 4-місцеві столи - для дітей молодшої і середньої груп, 2-місцеві столи з нахилом кришки до 30°, що змінюється, - для дітей старшої і підготовчої груп.



Стільці повинні бути в комплекті із столом - однієї групи меблів, яка повинна бути промаркована. Підбір меблів для дітей слід проводити з урахуванням антропометричних показників).

Для організації настільних ігор дітей 1,5-3 років використовують підвіконні стрічкові і учбові столи.

Для дітей 1,5-3 років в групових слід передбачити фізкультурне устаткування: сходи-драбини, гімнастичну стінку, снаряди для повзання, ребристі дошки, гімнастичні лавки та ін.

Фізкультурне устаткування і інвентар для дітей ясельного і дошкільного віку слід згрупувати у вигляді спортивного куточка.

При облаштуванні групи слід дотримуватися наступних вимог:

- столи для занять встановлюють поблизу від світлонесучої стіни при обов'язковому лівобічному освітленні робочого місця;

- для ліворуких дітей індивідуальні робочі місця організують з правостороннім освітленням робочого місця;

- чотиримісні столи встановлюють не більше ніж в 2 ряди;

- двомісні столи - не більш ніж в 3 ряди;

- відстань між рядами столів - не менше 0,5 м;

- відстань першого ряду столів від світлонесучої стіни - 1м;

- відстань від перших столів до настінної дошки - 2,5-3 м (кут розгляду повинен складати не менше 45 град). Розмір настінної дошки - 0,75-1,5 м, висота нижнього краю настінної дошки над підлогою - 0,7-0,8 м.

На заняттях дітей розсаджують з урахуванням стану здоров'я, зору і слуху. Дітей, які страждають частими простудними захворюваннями, слід садити подалі від вікон і дверей, дітей із зниженим слухом і короткозорістю - за перші столи, відповідно їх росту.

М'які та пінолатексні ворсовані іграшки для дітей дошкільного віку слід використовувати тільки в якості дидактичного приладдя.

Для перегляду телепередач і відеофільмів використовують телевізори з розміром екрану по діагоналі 59-69 см. Висота їх встановлення 1-1,3 м. При перегляді телепередач дітей розташовують на відстані не ближче ніж за 2-3 м і не далі ніж за 5-5,5 м від екрану. Стільці встановлюють в 4-5 рядів (з розрахунку на одну групу); відстань між рядами стільців 0,5-0,6 м; розсаджують дітей з урахуванням росту.

При організації екологічних просторів (куточки природи, кімнати природи, фітогород, фітобар та ін.) слід дотримуватися наступних вимог:

- тварини і рослини повинні бути безпечні для дітей і дорослих, невибагливі щодо утримання та догляду;

- розміщення акваріума, кліток, квітів не повинно зменшувати рівень природної освітленості в приміщенні;

- недопустимі хворі, агресивні і непередбачувані в своїй поведінці тварини, а також отруйні і колючі рослини;

- тварин приймають з дозволу ветеринарного нагляду (постановка на облік, своєчасні щеплення, гігієнічні процедури);

- неприпустимо приймати бродячих тварин;

- підбір тварин здійснюють з урахуванням віку і стану здоров'я дітей;

- перевагу слід віддавати рослинам, що очищають повітря від пилу і бактерій, поглинають шкідливі речовини і елімінують алергени в приміщенні;

- для підтримки чистоти здійснює щоденний догляд за тваринами і рослинами;

- прибирання за тваринами і догляд за рослинами (окрім поливу) здійснює тільки персонал закладу.

Кімната природи обладнується з обов'язковим підведенням гарячої і холодної води, каналізацією, пристроєм стелажів для зберігання інвентарю і корму.

Спальні обладнують стаціонарними ліжками. Ліжка для дітей до 3 років повинні мати:

- довжину - 120 см;

- ширину - 60 см;

- висоту огорожі від підлоги - 95 см;

- ложе із змінною висотою від підлоги - на рівні 30 см і 50 см. Слід передбачити можливість зменшення висоти бічної огорожі не менш ніж на 15 см.

Можливість використання нових типів полегшених трансформованих однорівневих ліжок допускається за наявності санітарно-епідеміологічного висновку про їх відповідність діючим санітарним правилам.

Довжина ліжка для дітей 3-7 років складає - 140 см, ширина - 60 см і висота - 30 см. Щоб уникнути травматизму дітей стаціонарні двох'ярусні ліжка не використовують. У установках, збудованих за старими типовими проектами, за відсутності спалень допускається організувати денний сон для дітей в групових приміщеннях на розкладних ліжках з жорстким ложем. Ліжка розставляють з дотриманням мінімальних розривів: між довгими сторонами ліжок - 0,65 м, від зовнішніх стін - 0,6 м, від опалювальних приладів - 0,2 м, між узголів'ями двох ліжок - 0,3 м.

Дітей слід забезпечувати індивідуальним постільним приладдям, рушниками, предметами особистої гігієни. Одноразові підгузки для дітей раннього віку допускається використовувати за наявності санітарно-епідеміологічного висновку про відповідність санітарним правилам.

В туалетних кімнатах встановлюють настінні або навісні вішалки з індивідуальними комірками для дитячих рушників і предметів особистої гігієни, господарські шафи, шафу для інвентарю для прибирання. Все стаціонарне устаткування повинно бути надійно закріплено.

В туалетних для дітей ясельного віку до 1,5 років встановлюють стелажі з комірками для зберігання горщиків. Горщики повинні бути промарковані.

Зберігання одноразових підгузків в приміщеннях з підвищеною вологістю повітря не допускається.

#### *Вимоги щодо природного і штучного освітлення приміщень*

Основні приміщення дошкільного навчального закладу повинні мати природне освітлення. Нерівномірність природного освітлення основних приміщень не повинна перевищувати 3:1. Величина коефіцієнта природної освітленості (КПО) в групових, спальнях, медичній кімнаті, палатах ізолятора, приміщеннях для музичних і фізкультурних занять, в комп'ютерному класі - не менш ніж 1,5%, в роздягальній - не нижче 1,0%.

Освітлення іншим світлом допускається тільки в приміщеннях туалетних, приймальних і роздягальних, розташованих в ІА, ІБ і ІГ кліматичних підрайонах, ІІ і ІІІ кліматичних районах. Приміщення буфетних, комор і туалетних для персоналу допускається влаштовувати без природного освітлення.

Отвори для світла в групових, ігрових і спальнях обладнують регульованими сонцезахисними пристроями. В якості сонцезахисних пристроїв (СЗП) використовуються жалюзі внутрішні, міжскляні і зовнішні вертикально направлені. Конструкція регульованих СЗП в початковому положенні не повинна зменшувати світлоактивну площу віконного отвору і знижувати нормовану величину КПО. Матеріал, що використовується для жалюзі, повинен бути стійким до води, миючих і дезінфікуючих засобів. В якості СЗП використовують і тканинні штори світлих тонів, що співпадають з кольором стін. Допускається використовувати штори з бавовняних тканин (поплін, штапельне полотно, репс і полотно), які мають достатній степінь світлопропускання і добрі світлорозсіювальні властивості.

Штори на вікнах в групових приміщеннях не повинні знижувати рівень природного освітлення. Зашторювання вікон в спальних приміщеннях допускається лише під час сну дітей, а решту часу штори повинні бути розсунуті, забезпечуючи інсоляцію приміщення.

При односторонньому освітленні глибина групових приміщень не повинна бути більш ніж 6 м. При більшій глибині приміщень необхідне двостороннє паралельне або кутове розташування вікон (забезпечувальне і кризне провітрювання). Палітурки вікон не повинні мати дрібних ґрат.

На підвіконнях не слід розміщувати широколисті квіти, що знижують рівень природного освітлення. Висота кольорів не повинна перевищувати 15 см (від підвіконня). Квіти рекомендується розміщувати в підвісних (на стіні) або напільних квіткарках заввишки 65-70 см від підлоги і в куточках природи.

При проведенні занять в умовах недостатнього природного освітлення необхідно додаткове штучне освітлення.

Джерела штучного освітлення повинні забезпечувати достатнє і рівномірне освітлення всіх приміщень. Перевагу має люмінесцентне освітлення. При використанні ламп розжарювання норми освітленості зменшуються удвічі, рівень освітленості повинен складати не менш ніж 150 лк. Лампи розжарювання повинні мати захисну арматуру (світильник).

Штучне освітлення в приміщеннях для занять з комп'ютерами забезпечують системою загального рівномірного освітлення. В якості джерела світла використовують лампи із задзеркаленими ґратами. В одному приміщенні не слід використовувати одночасно люмінесцентні лампи і лампи розжарювання. Використання нових типів ламп та/або світильників дозволяється за наявності санітарно-епідеміологічного висновку. Рівні штучної освітленості в основних приміщеннях та вимоги до штучного освітлення представлені в таблицях 1 і 2.

У приміщеннях з постійним перебуванням дітей штепсельні розетки, що закриваються, і вимикачі встановлюють на висоті 1,8 м від підлоги. В залах для фізкультурних занять світильники і вікна повинні мати захисні пристрої.

Таблиця 1

**Нормативи штучної освітленості в основних приміщеннях (при використуванні люмінесцентних ламп)**

№ п/п	Найменування приміщень	Освітленість не менше (в лк)	Поверхні, яких стосуються норми освітленості
1.	Роздягальна (приймальня)	200	На підлозі
2.	Групова (ігрова), комп'ютерний клас	300	Горизонтальні поверхні на рівні 0,5 м від підлоги

3.	Спальня, зал для музичних і фізкультурних занять, веранда	75	На підлозі
4.	Туалетна	75	Горизонтальні поверхні на рівні 0,8 м від підлоги
5.	Буфетна	200	Горизонтальні поверхні на рівні 0,8 м від підлоги
6.	Кабінет лікаря	300	Горизонтальні поверхні на рівні 0,85 м від підлоги
7.	Ізолятор	200	Горизонтальні поверхні на рівні 0,5 м від підлоги

Таблиця 2

**Вимоги щодо штучного освітлення основних приміщень (при використуванні люмінесцентних ламп)**

Приміщення	Система освітлення	Розміщення світильників
Групові, ігрові, роздягальні	Загальне рівномірне	Уздовж переважного розташування рядів, столів, паралель довгій стороні приміщення
Спальні приміщення, веранди	Загальне рівномірне та чергове(нічне)	Уздовж переважного розміщення устаткування
Зал для музичних і фізкультурних занять	Загальне рівномірне	Будь-яке
Ізолятор	Загальне рівномірне	Уздовж проходу і шаф

Всі джерела штучного освітлення утримують в справному стані. Люмінесцентні лампи, що видають шум, слід негайно замінювати. Несправні і перегоріли люмінесцентні лампи збирають в спеціально виділеному приміщенні і вивозять з будівлі дошкільного навчального закладу. Їх зберігання в приміщеннях і на території дошкільного навчального закладу неприпустиме.

Чищення шибок, освітлювальної арматури і світильників слід проводити не рідше 2 разів на рік.

У виробничих приміщеннях харчоблока світильники не розміщують над плитами, технологічним устаткуванням, обробними столами. Освітлювальні прилади повинні мати захисну арматуру.

*Вимоги щодо опалювання і вентиляції*

Будівлі дошкільних навчальних закладів обладнують системами центрального опалювання і вентиляції відповідно до вимог, що пред'являються до опалювання, вентиляції і кондиціонування повітря в громадських будівлях і спорудах.

Теплопостачання будівель слід передбачати від теплових мереж ТЕЦ, районних і місцевих котельних з резервним введенням. Допускається застосування автономного або газового опалювання.

В якості нагрівальних приладів можуть використовуватися: радіатори, трубчасті нагрівальні елементи, вбудовані в бетонні панелі.

Температура поверхні нагрівальних приладів не повинна перевищувати 80°C. Щоб уникнути опіків і травмування дітей опалювальні прилади слід захищати знімними дерев'яними ґратами. Не слід використовувати огорожі з дерев'яно-стружкових плит та ін. полімерних матеріалів. Температура повітря в основних приміщеннях вказана в таблиці. У кутових приміщеннях температура повітря повинна бути на 2°C вище.

У зимовий період температура підлоги в групових приміщеннях, розташованих на перших поверхах будівлі, повинна бути не менш ніж 22°C.

Відносна вологість повітря в приміщеннях з перебуванням дітей повинна бути 40-55%, в кухні та пральній - 60-70%.

Всі приміщення щодня і неодноразово провітрюються у відсутність дітей. Найбільш ефективно - крізне і кутове провітрювання приміщень.

Тривалість провітрювання залежить від температури зовнішнього повітря, напряму вітру, ефективності опалювальної системи.

Крізне провітрювання проводять не менш ніж 10 хвилин через кожні 1,5 години. Провітрювання проводять у відсутність дітей і закінчують за 30 хв. до їх приходу з прогулянки або занять. При провітрюванні допускається короткочасне зниження температури повітря в приміщенні, але не більше ніж на 2°-4°C (з урахуванням віку дітей). Широка одностороння аерація всіх приміщень в теплу пору року допускається у присутності дітей.

Провітрювання через туалетні кімнати не допускається.

У приміщеннях спалень крізне провітрювання проводять до укладання дітей. У холодну пору року фрамуги, кватирки закривають за 10 хв. до відходу дітей до сну ; відкривають під час сну з одного боку і закривають за 30 хв. до підйому.

В теплу пору року сон (денний і нічний) організовують при відкритих вікнах, уникаючи протягу.

Приміщення з постійним перебуванням дітей (групові, ігрові, спальні, кімнати для музичних і фізкультурних занять і ін.) слід забезпечувати чистим свіжим повітрям.

Контроль за температурою повітря в усіх основних приміщеннях перебування дітей здійснюють за допомогою побутового термометра, прикріпленого на висоті 0,8-1,0 м.

*Вимоги щодо водопостачання і каналізації*

Будівлі дошкільних навчальних закладів обладнують системами господарсько-питного, протипожежного і гарячого водопостачання, каналізацією і водостоками відповідно до гігієнічних вимог до планування і забудови міських і сільських поселень.

Водопостачання і каналізація в дошкільних навчальних закладах повинні бути централізованими.

Підведенням гарячої і холодної води забезпечують кухню, буфетні, туалетні для дітей і персоналу, пральні, ізолятор і інші приміщення медичного призначення, умивальники і водорозбірні крани для господарських потреб, з пристроєм кранів-змішувачів.

За відсутності централізованого водопостачання слід забезпечити механізовану подачу води в харчоблок, ізолятор і інші приміщення медичного призначення, пральню, туалетні всіх групових кімнат. Температура води, що подається до умивальників та душу, повинна бути не нижче ніж 37°C та не вище ніж 60°C.

До системи гарячого водопостачання слід приєднувати нагрівальні прилади для сушки верхнього одягу і взуття дітей в приймальнях і роздягальнях, а також прилади для сушіння рушників в туалетних кімнатах.

Допускається організація автономної системи гарячого водопостачання.

*Вимоги щодо санітарного утримання приміщень і дезінфекційні заходи*

Всі приміщення дошкільних навчальних закладів 2 рази на день прибирають вологим способом із застосуванням миючих засобів. Прибирання приміщень проводять при відкритих кватирках або вікнах. Особливо ретельно миють поверхні (ручки дверей, шаф, підвіконня, вимикачі, жорсткі меблі та ін.), що часто забруднюються, і місця скупчення пилу (підлоги біля плінтусів і під меблями, радіатори, арматуру освітлювальних приладів, вентиляційні ґрати і ін.). Воду для технічних потреб (прибирання приміщень групової, туалету та ін.) слід брати тільки із спеціального крана. Використана вода зливається в унітаз з подальшою його дезінфекцією одним з дозволених препаратів.

Вологе прибирання групових приміщень проводять після кожного прийому їжі. Столи в групових приміщеннях промивають гарячою водою з милом до і після кожного прийому їжі спеціальною ганчіркою, яку перуть, просушують і зберігають в сухому вигляді в спеціальному промаркованому посуді з кришкою.

Стільці, столи для сповивання, манежі і інше устаткування, а також підкладкові клейонки, клейонкові нагрудники щодня протирають гарячою водою з милом.

Килими щодня обробляють пилососом і чистять вологою щіткою або вибивають на спеціально відведених для цього майданчиках, потім чистять вологою щіткою. Один раз на рік їх піддають сухому хімічному чищенню.

У приміщеннях, де обладнані куточки живої природи, проводять щоденне вологе прибирання, чищення кліток, годівниць, заміну підстилок, миття напувалок і зміну в них води. Один раз на два тижні клітки, годівниці, напувалки необхідно дезінфікувати з подальшим промиванням проточною водою і висушуванням. Після дезінфекції в клітку кладуть чисту підстилку і корм.

Іграшки миють щодня з милом в ясельних групах - 2 рази на день, в решті груп - 1 раз в кінці дня. Придбані іграшки (за винятком м'яких) перед надходженням до групових приміщень миють протягом 15 хв. проточною водою (температура 37°C) з милом і потім висушують на повітрі. Під час миття гумових, пінополіуретанових, пінолатексних, пластізолних іграшок необхідно їх ретельно віджимати. М'які іграшки щодня опромінюють бактерицидними лампами протягом 30 хвилин.

Ляльковий одяг переться по мірі забруднення з використанням дитячого мила і пропрасовується.

В спальних кімнатах вологе прибирання проводиться після нічного і денного сну. Зміну постільної білизни, рушників проводять по мірі забруднення, але не рідше одного разу на тиждень. Всю білизну маркірують. Постільну білизну, окрім наволочок, маркірують з краю біля ніг. На кожну дитину необхідно мати три комплекти білизни, включаючи рушники для обличчя і ніг, і дві зміни на матрацників. Чисту білизну доставляють в мішках і зберігають в шафах.

Білизну після вживання складають в спеціальний бак, відро з кришкою, клейонковий, пластиковий або з подвійної матерії мішок. Брудну білизну доставляють до пральні (або в спеціальне приміщення). Мішки з тканини здають в прання, клейонкові і пластикові - обробляють гарячим мильним або содовим розчином.

Постільне приладдя: матраци, подушки, спальні мішки слід провітрювати безпосередньо в спальнях при відкритих вікнах під час кожного генерального прибирання, періодично виносити на повітря. Один раз на рік постільне приладдя піддається хімічному чищенню або обробці в дезінфекційній камері.

Санітарно-технічне устаткування підлягає знезараженню незалежно від епідеміологічної ситуації. Сидіння на унітазах, ручки зливних бачків і ручки дверей миють теплою водою з милом щодня. Горщики миють після кожного користування за допомогою квачів та миючих засобів. Ванни, раковини, унітази чистять двічі в день за допомогою квачів або щіток з використанням миючих і дезінфікуючих засобів. Інвентар для прибирання туалету (ганчірки, відра, щітки) маркують яскравим кольором і зберігають в туалетній кімнаті в спеціальній шафі. Весь інвентар для прибирання після використання промивають гарячою водою з миючими засобами і просушують. Дезінфікуючі розчини (у темному



посуді) і м'які засоби зберігають в місцях, недоступних для дітей. Мочалки для миття дітей (кількість мочалок відповідає кількості дітей в групі) після користування замочують в дезінфікуючому розчині протягом 15 хв., промивають проточною водою, просушують і зберігають в чистих мішках з тканини.

Жалюзійні ґрати витяжних вентиляційних систем повинні бути відкриті; прикривати їх слід тільки при різкому перепаді температури повітря у приміщенні та зовнішнього повітря. По мірі забруднення їх очищають від пилу. Очищення шахт витяжної вентиляції проводиться не рідше 2 разів на рік. Не допускається проводити будь-які види ремонтних робіт при функціонуванні групових.

В дошкільних навчальних закладах не допускається організація пунктів прокату і обміну ігор, іграшок та інвентарю.

Медичні інструменти багаторазового використання підлягають дезінфекції відповідно до діючих нормативних документів МОЗ України. Переважно використовувати стерильний інструментарій разового використання з подальшим знезараженням і утилізацією.

Генеральне прибирання всіх приміщень і устаткування проводять один раз на місяць із застосуванням м'яких і дезінфікуючих засобів. Вікна зовні і зсередини м'яють по мірі забруднення, але не рідше 2 разів на рік (весною і восени).

В теплу пору року, з метою попередження залітання комах, на вікна, двері з металевою сіткою або синтетичними матеріалами слід вішати сітку з розміром комірок не більш ніж 2,0-2,2 мм. Для боротьби з мухами усередині приміщень можна використовувати механічні методи (липкі стрічки, мухоловки). Дозволені хімічні засоби для боротьби з мухами використовують у встановленому порядку.